

Mariedal i Elfsåker.
och Slaktaremästare
Johan Fritz Carlsson.

I min barndom på 1870-talet var Mariedal en förfallen egendom både vad jordbruket och delvis byggnaderna beträffar, ty de båda låga i Ö. och N. liggande ladorna voro gamla och gråa. Manhusbyggnaden var bäck och var för öfrigt densamma som nu beträffande andra väningar samt galmålad i den tiden.

Vem som ägde gården under denna tid kan jag ej beskriva. Min fader omnämlade det, men jag hade det ej på minnet, det var i alla fall en vanlig bonde.

I slutet af 1870-talet inköptes

egendomen emellertid af Skalkhuse =
mästare Johan Fribe Rosolsson
i Göteborg. De förska ären errende =
nade han ut stället, men sedan han
i början af 80-talet sålt sin fast-
ighet N:5 vid stora Saluborgsk-
nordsidan af borgsk - för bostad
100,000 kronor, bosatte han sig på
Mariedal, och nu började han med
ett stort förbättringsarbete af Marie-
dal, både ifråga om jordbruket och
byggnaderna. Manhuset påbyggde
han med en väring på mitten, med
tre stora fönster åt vest. Åt öster,
eller åt gäddan lästes följande hänk-
vårda ord i en rundel öfver fönstret:
"Arbeta, som skulle du lifva evigt,
Ved, som skulle du dö var dag".

De båda lodagårdslängorna rep-
han med och uppförde två nya på
samma grund där de gamla stått.

Den södra, innehållande stall för kor
och hästar, uppförde han af tegelsten
och plank. Den norra var sädeslada
med bostad för rättaren i vestra
ändan. Efter ett par års byggnads-
arbete var husen färdiga 1883.
och genomträdde nu i rätt behöflig
mening herregårdskil. Medanför
den stora gårdsplanen mellan de
båda ladorna anlade han en ny
trädgård som räckte ända ned till
ån. Trädgården bestod om man
husbyggnaden var anlagd för
sons tid.

Mariedal är sammansatt af
följ. tre hem. delar: $\frac{1}{4}$ mbl. M: 5
Skärby. Denna hem. del ligger längst
i norr näst Lyckans gård, ty här
går Skärby ned till ån.

$\frac{3}{8}$ mbl M: 4 Alafors, på denna del äro
byggnaderna betagna, samt $\frac{1}{14}$ mbl

N: 2. Akefors, lönget i söder,
Åkerjondens areal är till sammans
omkr. 32 tunnland.

Stekbarn Carlsson, som vi i
dagligt tal kallade honom i den tiden,
företog nu äfven en grundlig förbät-
ring af jordbruket. Han indelade
åkerjonden i två stora fält, och lät
gräpa stora öppna diken mellan
dessa. Inuti fälten gräpde han
hårdt diken som gick rymma ut i de
öppna diken. Åkerfälten ligga
änna i dag, med de stora öppna
diken emellan, såsom han lade
ut dem.

Efter handsvägens östra sida
går Ryckans gräns till sådana gräns-
en af Mexidals ägor, lät han läg-
ga en ganska stabil dubbel sten-
mur, jorden närmast mur om väg-
en var ej odlad när han tillbrödde

Skäggen och 1889 avnuderade han
konsum. bost. Lyckan görka 65 härad,
ägnen på 5 år. Nu fick han således
tillsammans bootik 70 härad
och bruk. Ägnen på avnuderade
utpönde han förbättringar, isymer:
het djupphöjning och ägnen rikning.

Nu hade han många kor, hästar
och gröna två par oxar, samt par-
stora mesinos, kalles, gåds
och ankor.

Han ville gärna experimentera
både med djur och växter. Nu hade
han ett år odlad boret på avnuderade
den i Skäggen, nära intill
gränsen till väst jordbruk.

Bäggvande som fäddades vägen fram
kunde ej förska sig på vad det var
för slags kallesodling, och ofta
frågade dessa min fader eller mig
om vi voro nere vid vägen, vad

Det är för slags odling.

På denna tid hade han gårdsrättane,
samt dessutom flera lördagor, afven
som ett par gubbar bosatta i en
stuga i Alefors som kallades "Kloppet".

Johan Fritz Carlsson var född
i Göteborg på 1820-talet. Hans
fader hette Johannes Carlsson.
Åfven denne var slaktmästare
och hade aflytt sitt mästarpost 1847.
Johan Fritz var den siste slak-
tarmästare som examineras
i Göteborg före det gamla slak-
tarmästarens upphörande. Det
skedde den 4 juni 1847. Han hade
lika god hus som fadern, inneha-
de stadens största slakteri och
bedref en lika betydande som lö-
mande Köttexpoth på England.
Han användade sig beboade

landeriet Leontimedal, vilken
herregård. belägen sydvest om
Lorensberg.

Vid det stora allmänna Svenska
landtbruksmötet i Stockholm 1868,
utskälde Johan Fribe både oxar,
kor, får och dufvor samt saltet
kött och fläsk.

Som nedan är nämnt ägde han
fastigheten N: 5 Kangshorgseth, men
han ville nog hellre bo på Leonti-
medal, där det var jordbruk så
att han kunde ha korstadar af
olika slag, vilket han tydligen
mycket älskade.

Under tiden Johan Fribe ämnade
derade Leontimedal, ägdes Lorens-
bergs utvärdshus af Robert J. Zoaf.
Denne var gift med en syster till
Johan Fribe. Zoaf köpte Lorens-
berg 1866 för 73.000 riksdaler.

Denne peningsumme Lär Graf till
skou det ha fått med sin hustru
Emma. Gubben Johannes Carlsson
här ha varit en förmögen gubbe.
Han afled för öfver 1866.

Detta var om Joh. Fr. Carlssons
göteborgskid; upptecknad delvis
efter göteborgskronikören Fredberg.

Joh. Fr. Carlsson var af en
gullig medellängd och något liten
kroppskonstitution men spänksam
och nörlig i början af 80-talet.
Han hade skägg på kinderna, v. k.
poliseraget och redan vid nämnda
tidpunkten var hårt och skägg grått
och i slutet af 80-talet blev det
alldeles vitt.

De första vägen af hans Marie:
delskid, innan järnvägen blev byggd.
Körde han ofta till Göteborg.

Vid dessa tillfällen kände han alltid
väth josh. Han hade för sådana
nervor en hög smärk häst med
höga ben, rödfuxig, och denne var
en mycket stark springare. Åkdon
ett var en gammal gigg med höga
hjul och mjuka skilpjädor. Klen
och lätt. Men skurdan äkte han i
en karol eller d. k. ensids - i en
sådan var plats för endast en person -
Åfven denne hade höga hjul och var
ännu lättare än gigger.

När svendetiden var slut i
Skäggen och i Lyckan, började
josh. Fr. Carlsson att bli gammal
och svag, och nu hade han nog med
Kvarneds jordbruk. 1893 före
våren hade han auktion på en
hel mängd köv- och åkerbruks-
redskap. Då var han ännu väth
hög, men 1894 blef han svagare

och ofled under sommaren detta år.

Hans fru var ofliden maj och år förest.

Han efterlämnade en son, men
denne hade ej vistats på Mariedal.
Han hade utbildats, jag tror till
ingeniör och hade anställning på
annat håll.

Han hade äfven två döttrar och
dessa hade vistats på Mariedal.
Den ena af dessa var liten och paktel-
nyggig, wäl gammal för åren
och hade ett skarpt och stridigt
bepand. Han förde näringskaperna
på Mariedal för fadern. Om jag
minnes rätt gifte hon sig om-
sides med en af drängarna på
Mariedal vid namn Strandberg.

I December 1894 var det auktion
på Mariedal efter Johan Friks
Carlsson både på fastigheten och

husegerdomen. Auktioner förvärf-
ades af kronolänsman Hommesberg
i Kungälv och pågick i 3 dagar
i rad. Lästigheten invopades nu
af hem. äg. sonen Albert Mathsson
från Skövde för 17 eller 18,000 R.
Och så var Slaktare Carlsson

regim slut på Mariedal.

Men plantläggningen och förbät-
ringarne af jordbruket, skogsplan-
teringen och utpöande af bygg-
nadsarbeten äro ännu beständ
och återkalla den gamle verkens-
mannens bild i minnet. I synne
om byggnaderna vill jag anteckna
ett smärtsamt och den södra lodaga
längan befinns sig ännu i samma
skick som på Slaktare Carlsson
tid. Den norra lodan nedbrände
genom våld under Alb. Mathsson
tid. En ny byggnad uppfördes istället

Den förut omnämnde Källaremästar
Graf af Lorensberg, som var gift med
Joh. Fr. Carlsons systers, afled 1893.

Han hade 1884 sålt Lorensberg
till Göteborgs stad för 220,000
kr. samt dessutom 2,000 kr. i
årlig pension så länge han lefde.

En liten tillägg.

När Joh. Fr. Carlsson hade flyttat
till Mariedal i början af 80-talet och
utförde nydaningsarbetet där, ställde
han i trädgårdens upprättade fä-
gare af två, försäkrade soldater
i stor knapps storlek, försedda med
gevär (af trä) i skyddande ställ-
ning. Dessa soldater eller kuckhar
vars målade i stora färger.

Dessa soldatfigurer skall hafva
varit från Gunnabo-bevåg.

belägen östas om Måledal. Hans
fader Johannes Carlsson hade näml.
inköpt denna berömda bebyggelse
för ett billigt pris efter den mång-
omtalade göteborgsköpmannen Hall,
när denne gjort slut på sin stora
förmögenhet. Dabatch var täckt
med kopparsplit. Denne tog John
Carlsson bort och sålde den, och för
denne lär han ha fått så mycket
som han betalat för hela egendomen.
Sedan hade han på ett billigare sätt
täckningsämne.

Ibland emell komman på Gunn
bo vore äfven dessa soldatfigurer,
vilka som Johan Friks lät upp-
ställa i Måledals trädgård.

Edqv. Jönsson
1733.